

29974, VII, E, b

Regl 58

1/2 taub

Laibacher

Diöcesanblatt.

12 - 17

XI - XV

Jahrgang 1886. - 1890

Laibach 1886.

Im Verlage des fürstbischöflichen Ordinariates.

Druck von Klein & Kováč (Eger).

Alphabetisches Register

zum XI. Jahrgang 1886

des

Laibacher Diöcesanblattes.

	Seite
A	
Apostolicae litterae de civitatum constitutione christiana	1
„ „ de extracordinario Jubilaeo	14
„ „ ad Episcopos Borussiae	37
„ „ ad Episcopos Hungariae	77
„ „ ad Episcopos Lusitaniae	97
Apostolicum Breve quoad piam fidelium unionem „vivi Rosarii“ in dioecesi Labacensi	34
„ Indultum quoad Indulg. opificibus christ. concessas	48
Apostolica constitutio de Censuris eccl. latae sententiae	59
Armendrittel aus dem Nachlasse eines Säkularpriesters	64
Ablässe, Decrete S. Congr. Indulg. in Betreff deren Gewinnung	42
Apostolica benedictio in articulo mortis	41
Almosensammlung für die Stadt Strij in Galizien	35
„ für die Verunglückten des Herzogthums Salzburg	75
„ für die Abbrändler in Kutezevo	95
Ausweise, periodische, für den Diöcesan-Schematismus	76

B

Bruderschaft des lebendigen Rosenkranzes in der Laibacher Diöcese; Breve apostolicum	34
Bibliotheken, die Revision der Schülerbibliotheken wird vom hohen Ministerium angeordnet	34
Benedictio apostolica in articulo mortis	41

C

Congrua, Betrag der Kanzleiauslagen für die Matrifenführung in den Einbekenntnissen passirbar	8
„ Ausgabebetrag in den Pfründensaffionen für die Defanatsamtsführung	49
„ I. Eingabe des Episcopates in Congrua-Angelegenheiten	81
„ Erledigung der I. Eingabe des Episcopates	93
„ II. Eingabe des Episcopates in Congrua-Angelegenheiten	101
Censurae eccl. latae sententiae; Constitutio apost.	59
Clerus, Vorgang bei Versetzung invest. Seelsorger in den Ruhestand	75
„ Ruhegehalt nie in der Seelsorge angestellter Priester	112
Cholera, Collecte aus Anlaß der Cholera	66
Clerus, Armendrittel aus dem Nachlasse eines Säkularpriesters	64

Concurs-Verlautbarung für die Pfarren: Leskovec bei Gurkfeld, St. Gregor bei Ortenegg, Verh bei Vinica, 8; St. Georgen bei Svibno, Grossdorn, Adlešiče und Hotederšica, 20; Rieg, Kopanj, Zlato Polje, Černuče und Podkraj, 36; Fužine, Hrenovice, Verh ob Idria und Rob, 46; Cirknica und Trata, 56; Dol, Kresnice, Kuratenstelle am Kastellberge in Laibach, 76; Breznica, 88; Stopiče, Janče und S. Lamberti, 96; St. Veit bei Vipava und Selca, 112.

D

Decretum Poenitentiariae quoad Jubilaeum	36
Decreta S. Congreg. Indulg. de Indulgent. consecutione	42
Decretum S. Congr. Rituum quoad Rosarium	67
„ S. Congr. Indulg. et Ss. Reliq. de Litanis Ss. Nominis Jesu	91

E

Exercitien für Geistliche, Ankündigung derselben	47
Epidemie, Verschleppung und Weiterverbreitung epidemischer Krankheiten	55
„ Collecte anlässlich der Cholera	66

F

Fassionen, Kanzleiauslagenbetrag für die Matrikenführung in den Pfründenfassionen passirbar	8
„ Ausgabebetrag in den Pfründenfassionen für die Decanatsamtsführung	49
Fastenmandat für die Laibacher Diöcese für das Jahr 1886	17
Firmung und canonische Visitation in der Diöcese im Jahre 1886	36

G

Gesellen-Vereine, Ablässe für dieselben	48
Gesetz, betreffend das Verfahren zum Zwecke der Todeserklärung	53
Gebührenbemessung von Messenstiftungen, Anzeigepflicht	63
Geistlichkeit, Armendrittel aus dem Nachlasse eines Säkularpriesters	64
Gebete nach jeder stillen hl. Messe, Anordnung derselben	68
Gesetz über den Landsturm	70
„ Durchführungs-Verordnung zum Landsturmgesetze	70
Geistlichkeit, Vorgang bei Veretzung invest. Seelsorger in den Ruhestand	75
„ Ruhegehalt nie in der Seelsorge angestellter Priester	112

H

Hirtenbrief Seiner fürstbischöflichen Gnaden, anlässlich des Jubiläums	17
„ Pastirski list, anlässlich des Jubiläums	27

I

Jubiläum, Litterae apost. de extraordinario Jubilaeo	14
„ Hirtenbrief Seiner fürstbischöflichen Gnaden, anlässlich des allgemeinen Jubiläums	17
„ Weisungen an die Geistlichkeit, anlässlich des Jubiläums	24
„ Decretum Poenitentiariae quoad Jubilaeum	36
„ Pastirski list, anlässlich des Jubiläums	27
„ weitere Weisungen, anlässlich des Jubiläums	43
Jeran Lufas, dessen kersanski junak, za slovenske junake	46

K

Krankheiten, Verschleppung und Weiterverbreitung epidemischer Krankheiten	55
„ Collecte anlässlich der Cholera	66
Kirchliche Kunstgegenstände, Weisung in Betreff deren Anschaffung	63
Kirchenämmerer, die Bestellung derselben	111

L

	Seite
Literatur, Pastirstvo duhovno profesorja gosp. Antona Zupančiča	35
„ Keršanski junak, za slovenske vojake, von L. Jeran	46
Landsturm, Gesetz darüber	70
„ Durchführungs-Berordnung zum Landsturmgesetze	70
Litaniae Ss. Nominis Jesu	91
Legitimation per subsequens matrim. auf Grund eines gerichtlichen Vergleiches	110

M

Matrikenführung, Kanzleiauslagenbetrag für die Matrikenführung in den Fassionen passirbar	8
„ subsidiarisch vorgenommener kirchl. Functionen	62
Messenstiftungen, Anzeigepflicht derselben zur Gebührenbemessung	63
Messe, Anordnung von Gebeten nach jeder stillen hl. Messe	68
Matriken-Berichtigung wegen eingetretener Legitimation per subsequens matrimonium auf Grund eines gerichtlichen Vergleiches	110

P

Pastirstvo duhovno vom Professor der Pastoraltheologie Anton Zupančič	35
Priester-Exercitien werden angekündigt	47
Paramente, Weisung in Betreff der Anschaffung kirchl. Kunstgegenstände	63
Pension, Vorgang bei Veretzung invest. Seelsorger in den Ruhestand	75
„ Ruhegehalt nie in der Seelsorge angestellter Priester	112

R

Rosenkranz-Bruderschaft (vivi Rosarii) in der Laibacher Diöcese; Breve apost.	34
Rosenkranz-Andacht im Monate October, Anordnung derselben	67

S

Schülerbibliotheken-Revision wird vom Ministerium angeordnet	34
Schüler-Entlassungszeugnisse, Ausfertigung derselben	34
Schlacker'sche Lehrerrwitwenstiftung, Ausschreibung derselben	55

T

Todeserklärung, Gesetz in Betreff des Verfahrens zum Zwecke der Todeserklärung	53
Todfall der Herren: Polak Eduard, Vojvoda Simon und Kalan Raimund 8; Keber Thomas, Močnik Anton, Pogačnik Johann und Gorenc Leopold 20; Cirar Franz, Schwinger Josef, Pribošič Johann, Mazek Lorenz und Smrekar Anton 36; Zelenc Josef, Jan Primas, Lah Valentin und Skubic Johann 46; Mazgon Johann und Porenta Johann 56; Zupan Josef und Rekar Johann 66; Hinek Johann 76; Kramar Johann 88.	

V

Vereine, Ablässe für Gesellen-Vereine	48
---	----

Z

Zeugnisse, Ausfertigung der Entlassungszeugnisse für Schüler	34
--	----

Laibacher Diöcesanblatt.

Nr. 1.

Inhalt: 1. Encyclica Leonis Pp. XIII. de civitatum constitutione christiana. — 2. Ministerial-Berordnung, betreffend den Betrag der in den Einbekenntnissen der Seelsorger zu passirenden Kanzleiauslagen für die Matrizenführung. — 3. Concurß-Verlautbarung. — 4. Chronik der Diöcese.

1886.

1.

VENERABILIBVS FRATIBVS
PATRIARCHIS PRIMATIBVS ARCHIEPISCOPI ET EPISCOPI
CATHOLICI ORBIS VNIVERSIS
GRATIAM ET COMMVNIONEM CVM APOSTOLICA SEDE HABENTIBVS
LEO PP. XIII.
VENERABILES FRATRES
SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

mmortale Dei miserentis opus, quod est Ecclesia, quamquam per se et natura sua salutem spectat animorum adipiscendamque in caelis felicitatem, tamen in ipso etiam rerum mortalium genere tot ac tantas ultro parit utilitates, ut plures maioresve non posset, si in primis et maxime esset ad tuendam huius vitae, quae in terris agitur, prosperitatem institutum. — Revera quacumque Ecclesia vestigium posuit, continuo rerum faciem immutavit, popularesque mores sicut virtutibus antea ignotis, ita et nova urbanitate imbuit: quam quotquot accepere populi, mansuetudine, aequitate, rerum gestarum gloria excelluerunt. — Sed vetus tamen illa est atque antiqua vituperatio, quod Ecclesiam aiunt esse cum rationibus reipublicae dissidentem, nec quicquam posse ad ea vel commoda vel ornamenta conferre, quae suo iure suaque sponte omnis bene constituta civitas appetit. Sub ipsis Ecclesiae primordiis non dissimili opinionis iniquitate agitari christianos, et in odium invidiamque vocari solitos hac etiam

de causa accepimus, quod hostes imperii dicerentur: quo tempore malorum culpam, quibus esset percussa respublica, vulgo libebat in christianum conferre nomen, cum revera ultor scelerum Deus poenas a sontibus iustas exigeret. Eius atrocitas calumniae non sine causa ingenium armavit stimulumque acuit Augustini: qui praesertim in *Civitate Dei* virtutem christianae sapientiae, qua parte necessitudinem habet cum re publica, tanto in lumine collocavit, ut non tam pro christianis sui temporis dixisse causam, quam de criminibus falsis perpetuum triumphum egisse videatur. — Similium tamen querelarum atque insimulationum funesta libido non quievit, ac permultis sane placuit civilem vivendi disciplinam aliunde petere, quam ex doctrinis, quas Ecclesia catholica probat. Immo postremo hoc tempore *novum*, ut appellant, *ius*, quod iniquum esse velut quoddam adulti iam saeculi incrementum, progrediente libertate partum, valere ac dominari passim coepit. — Sed quantumvis multa multi periclitati sunt, constat, reper-

tam numquam esse praestantiorē constituendae temperandaeque civitatis rationem, quam quae ab evangelica doctrina sponte efflorescit. — Maximi igitur momenti atque admodum muneri Nostro apostolico consentaneum esse arbitramur, novas de re publica opiniones cum doctrina christiana conferre: quo modo erroris dubitationisque causas ereptum iri, emergente veritate, confidimus, ita ut videre quisque facile queat summa illa praecepta vivendi, quae sequi et quibus parere debeat.

Non est magni negotii statuere, qualem sit speciem formamque habitura civitas, gubernante christiana philosophia rem publicam. — Insitum homini natura est, ut in civili societate vivat: is enim necessarium vitae cultum et paratum, itemque ingenii atque animi perfectionem cum in solitudine adipisci non possit, provisum divinitus est, ut ad coniunctionem congregationemque hominum nasceretur cum domesticam, tum etiam civilem, quae suppeditare *vitae sufficientiam perfectam* sola potest. Quoniam vero non potest societas ulla consistere, nisi si aliquis omnibus praesit, efficaci similique movens singulos ad commune propositum impulsione, efficitur, civili hominum communitati necessariam esse auctoritatem, qua regatur: quae, non secus ac societas, a natura proptereaque a Deo ipso oriatur auctore. — Ex quo illud consequitur, potestatem publicam per se ipsam non esse nisi a Deo. Solus enim Deus est verissimus maximusque rerum dominus, cui subesse et servire omnia, quaecumque sunt, necesse est: ita ut quicumque ius imperandi habent, non id aliunde accipiant, nisi ab illo summo omnium principe Deo. *Non est potestas nisi a Deo*¹. — Ius autem imperii per se non est cum ulla reipublicae forma necessario copulatum: aliam sibi vel aliam assumere recte potest, modo utilitatis bonique communis reapse efficientem. Sed in quolibet genere reipublicae omnino principes debent summum mundi gubernatorem Deum intueri, eumque sibimetipsis in administranda civitate tamquam exemplum legemque proponere. Deus enim, sicut in rebus, quae sunt quaeque cernuntur, causas genuit secundarias, in quibus perspicui aliqua ratione posset natura

actioque divina, quaeque ad eum finem, quo haec rerum spectat universitas, conducerent: ita in societate civili voluit esse principatum, quem qui gererent, ii imaginem quamdam divinae in genus humanum potestatis divinaeque providentiae referrent. Debet igitur imperium iustum esse, neque herile, sed quasi paternum, quia Dei iustissima in homines potestas est et cum paterna bonitate coniuncta: gerendum vero est ad utilitatem civium, quia qui praesunt ceteris, hac una de causa praesunt, ut civitatis utilitatem tueantur. Neque ullo pacto committendum, unius ut, vel paucorum commodo serviat civilis auctoritas, cum ad commune omnium bonum constituta sit. Quod si, qui praesunt, delabantur in dominatum iniustum, si importunitate superbiave peccaverint, si male populo consuluerint, sciant sibi rationem aliquando Deo esse reddendam, idque tanto severius, quanto vel sanctiore in munere versati sint, vel gradum dignitatis altiore obtinuerint. *Potentes potenter tormenta patientur*². — Ita sane maiestatem imperii reverentia civium honesta et libens comitabitur. Etenim cum semel in animum induxerint, pollere, qui imperant, auctoritate a Deo data, illa quidem officia iusta ac debita esse sentient, dicto audientes esse principibus, eisdemque obsequium ac fidem praestare cum quadam similitudine pietatis, quae liberorum est erga parentes. — *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*³. Spernere quippe potestatem legitimam, quavis eam in persona esse constiterit, non magis licet, quam divinae voluntati resistere: cui si qui resistent, in interitum ruunt voluntarium. *Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit; qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt*³. Quapropter obedientiam abiciere, et, per vim multitudinis, rem ad seditionem vocare est crimen maiestatis, neque humanae tantum, sed etiam divinae.

Hac ratione constitutam civitatem, perspicuum est, omnino debere plurimis maximisque officiis, quae ipsam iungunt Deo, religione publica satisfacere. — Natura et ratio, quae iubet singulos sancte religioseque Deum colere, quod in eius po-

¹ Sap. VI, 7.

² Rom. XIII, 1.

³ Ibid. XIII, 2.

¹ Rom. XIII, 1.

testate sumus, et quod ab eo profecti, ad eundem reverti debemus, eadem lege adstringit civilem communitatem. Homines enim communi societate coniuncti nihilo sunt minus in Dei potestate, quam singuli: neque minorem, quam singuli, gratiam Deo societas debet, quo auctore coaluit, cuius nutu conservatur, cuius beneficio innumerabilem bonorum, quibus affluit, copiam accepit. Quapropter sicut nemini licet sua adversus Deum officia negligere, officiumque est maximum amplecti et animo et moribus religionem, nec quam quisque maluerit, sed quam Deus iusserit, quamque certis minimeque dubitandis indiciis unam ex omnibus veram esse constiterit: eodem modo civitates non possunt, citra scelus, gerere se tamquam si Deus omnino non esset, aut curam religionis velut alienam nihilque profuturam abiicere, aut asciscere de pluribus generibus indifferenter quod libeat: omninoque debent eum in colendo numine morem usurpare modumque, quo coli se Deus ipse demonstravit velle. — Sanctum igitur oportet apud principes esse Dei nomen; ponendumque in praecipuis illorum officii religionem gratia complecti, benevolentia tueri, auctoritate nutuque legum tegere, nec quippiam instituere aut decernere, quod sit eius incolumitati contrarium. Id et civibus debent, quibus praesunt. Nati enim susceptique omnes homines sumus ad summum quoddam et ultimum bonorum, quo sunt omnia consilia referenda, extra hanc fragilitatem brevitemque vitae in caelis collocatum. Quoniam autem hinc pendet hominum undique expleta ac perfecta felicitas, ideoque assequi eum, qui commemoratus est, finem tanti interest singulorum, ut pluris interesse non possit. Civilem igitur societatem, communi utilitati natam, in tuenda prosperitate reipublicae necesse est sic consulere civibus, ut obtinendo adipiscendoque summo illi atque incommutabili bono quod sponte appetunt, non modo nihil importet unquam incommodi, sed omnes, quascumque possit, opportunitates afferat. Quarum praecipua est, ut detur opera religioni sancte inviolateque servandae, cuius officia hominem Deo coniungunt.

Vera autem religio quae sit, non difficulter videt qui iudicium prudens sincerumque adhibuerit:

argumentis enim permultis atque illustribus, veritate nimirum vaticiniorum, prodigiorum frequentia, celerrima fidei vel per medios hostes ac maxima impedimenta propagatione, martyrum testimonio, aliisque similibus liquet, eam esse unice veram, quam Iesus Christus et instituit ipsemet et Ecclesiae suae tuendam propagandamque demandavit.

Nam unigenitus Dei filius societatem in terris constituit, quae Ecclesia dicitur, cui excelsum divinumque munus in omnes saeculorum aetates continuandum transmisit, quod Ipse a Patre acceperat. *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos*¹. — *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi*². Igitur sicut Iesus Christus in terras venit ut homines *vitam habeant et abundantius habeant*³, eodem modo Ecclesia propositum habet, tamquam finem, salutem animorum sempiternam: ob eamque rem talis est natura sua, ut porrigat sese ad totius complexum gentis humanae, nullis nec locorum nec temporum limitibus circumscripta. *Praedicate Evangelium omni creaturae*⁴. — Tam ingenti hominum multitudini Deus ipse magistratus assignavit, qui cum potestate praessent: unumque omnium principem, et maximum certissimumque veritatis magistrum esse voluit, cui claves regni caelorum commisit. *Tibi dabo claves regni caelorum*⁵. — *Pasce agnos . . . pasce oves*:⁶ — *ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*⁷. — Haec societas, quamvis ex hominibus constet, non secus ac civilis communitas, tamen propter finem sibi constitutum, atque instrumenta, quibus ad finem contendit, supernaturalis est et spiritualis: atque ideoque distinguitur ac differt a societate civili: et, quod plurimum interest, societas est genere et iure perfecta, cum adiumenta ad incolumitatem actionemque suam necessaria, voluntate beneficioque conditoris sui, omnia in se et per se ipsa possideat. Sicut finis, quo tendit Ecclesia, longe nobilissimus est, ita eius potestas est omnium praestantissima, neque imperio civili

¹ Ioan. XX, 21.

² Matth. XXIX, 20.

³ Ioan. X, 10.

⁴ Marc. XVI, 15.

⁵ Matth. XVI, 19.

⁶ Ioan. XXI, 16—17.

⁷ Luc. XXII, 32.

potest haberi inferior, aut eidem esse ullo modo obnoxia. — Revera Iesus Christus Apostolis suis libera mandata dedit in sacra, adiuncta tum ferendarum legum veri nominis facultate, tum gemina, quae hinc consequitur, iudicandi puniendique potestate. „Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra: euntes ergo docete omnes gentes . . . „docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis“¹ Et alibi: „Si non audierit eos, dic Ecclesiae.“² Atque iterum: „In promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam“.³ Rursus: „durius agam secundum potestatem, quam Dominus dedit mihi in aedificationem et non in destructionem“⁴. Itaque dux hominibus esse ad caelestia, non civitas sed Ecclesia debet: eidemque hoc est munus assignatum a Deo, ut de iis, quae religionem attingunt, videat ipsa et statuatur: ut doceat omnes gentes: ut christiani nominis fines, quoad potest, late proferat; brevi, ut rem christianam libere expediteque iudicio suo administret. — Hanc vero auctoritatem in se ipsa absolutam planeque sui iuris, quae ab assentatrice principum philosophia iamdiu oppugnatur, Ecclesia sibi asserere itemque publice exercere numquam desiit, primis omnium pro ea propugnantibus Apostolis, qui cum disseminare Evangelium a principibus Synagogae prohiberentur, constanter respondebant, *obedire oportet Deo magis, quam hominibus*⁵. Eandem sancti Ecclesiae Patres rationum momentis tueri pro opportunitate studuerunt: romanique Pontifices invicta animi constantia adversus oppugnatores vindicare numquam praetermiserunt. — Quin etiam et opinione et re eandem probarunt ipsi viri principes rerumque publicarum gubernatores, ut qui paciscendo, transigendis negotiis, mittendis vicissimque accipiendis legatis, atque aliorum mutatione officiorum, agere cum Ecclesia tamquam cum suprema potestate legitima consueverunt. — Neque profecto sine singulari providentis Dei consilio factum esse censendum est, ut haec ipsa potestas principatu civili, velut optima libertatis suae tutela, muniretur.

¹ Matth. XXVIII, 18—19—20.

² Ibid. XVIII, 17.

³ II. Cor. X, 6.

⁴ II. Cor. XIII, 10.

⁵ Act. V, 29.

Itaque Deus humani generis procurationem inter duas potestates partitus est, scilicet ecclesiasticam et civilem, alteram quidem divinis, alteram humanis rebus praepositam. Utraque est in suo genere maxima: habet utraque certos, quibus contineatur, terminos, eosque sua cuiusque natura caussaque proxima definitos; unde aliquis velut orbis circumscribitur, in quo sua cuiusque actio iure proprio versetur. Sed quia utriusque imperium est in eisdem, cum usuvenire possit, ut res una atque eadem, quamquam aliter atque aliter, sed tamen eadem res ad utriusque ius iudiciumque pertineat, debet providentissimus Deus, a quo sunt ambae constitutae, utriusque itinera recte atque ordine composuisse. *Quae autem sunt a Deo ordinatae sunt*¹. Quod ni ita esset, funestarum saepe contentionum concertationumque caussae nascerentur; nec raro sollicitus animi, velut in via ancipiti, haerere homo deberet, anxius quid facto opus esset, contraria iubentibus binis potestatibus, quarum recusare imperium, salvo officio, non potest. Atqui maxime istud repugnat de sapientia cogitare et bonitate Dei, qui vel in rebus phisicis, quamquam sunt longe inferioris ordinis, tamen naturales vires caussasque invicem conciliavit moderata ratione et quodam velut concentu mirabili, ita ut nulla earum impediatur ceteras, cunctaque simul illuc, quo mundus spectat, convenienter aptissimeque conspirent. — Itaque inter utramque potestatem quaedam intercedat necesse est ordinata colligatio: quae quidem coniunctioni non immerito comparatur, per quam anima et corpus in homine copulantur. Qualis autem et quanta ea sit, aliter iudicari non potest, nisi respiciendo, uti diximus, ad utriusque naturam, habendaque ratione excellentiae et nobilitatis caussarum; cum alteri proxime maximeque propositum sit rerum mortalium curare commoda, alteri caelestia ac sempiterna bona comparare. — Quidquid igitur est in rebus humanis quoquo modo sacrum, quidquid ad salutem animorum cultumve Dei pertinet, sive tale illud sit natura sua, sive rursus tale intelligatur propter caussam ad quam refertur, id est omne in potestate arbitrioque Ecclesiae: cetera vero, quae civile

¹ Rom. XIII, 1.

et politicum genus complectitur, rectum est civili auctoritati esse subiecta, cum Iesus Christus iusserit, quae Caesaris sint, reddi Caesari, quae Dei, Deo. — Incidunt autem quandoque tempora, cum alius quoque concordiae modus ad tranquillam libertatem valet, nimirum si qui principes rerum publicarum et Pontifex romanus de re aliqua separata in idem placitum consenserint. Quibus Ecclesia temporibus maternae pietatis eximia documenta praebet, cum facilitatis indulgentiaeque tantum adhibere soleat, quantum maxime potest.

Eiusmodi est, quam summatim attigimus, civilis hominum societatis christiana temperatio, et haec non temere neque ad libidinem ficta, sed ex maximis ducta verissimisque principiis, quae ipsa naturali ratione confirmantur.

Talis autem conformatio reipublicae nihil habet, quod possit aut minus videri dignum amplitudine principum, aut parum decorum: tantumque abest, ut iura maiestatis imminuat, ut potius stabiliora atque augustiora faciat. Immo, si altius consideretur, habet illa conformatio perfectionem quamdam magnam, qua carent ceteri rerum publicarum modi: ex eaque fructus essent sane excellentes et varii consecuturi, si modo suum partes singulae gradum tenerent, atque illud integre efficerent, cui unaquaeque praeposita est, officium et munus. — Revera in ea, quam ante diximus, constitutione reipublicae, sunt quidem divina atque humana convenienti ordine partita: incolumia civium iura, eademque divinarum, naturalium, humanarumque legum patrocinio defensa: officiorum singulorum cum sapienter constituta descriptio, tum opportune sancita custodia. Singuli homines in hoc ad sempiternam illam civitatem dubio laboriosoque curriculo sibi sciunt praesto esse, quos tuto sequantur ad ingrediendum duces, ad perveniendum adiutores: pariterque intelligunt, sibi alios esse ad securitatem, ad fortunas, ad commoda cetera, quibus communis haec vita constat, vel parienda vel conservanda datos. — Societas domestica eam, quam par est, firmitudinem adipiscitur ex unius atque individui sanctitate coniugii: iura officiaque inter coniuges sapienti iustitia et aequitate reguntur: debitum conservatur mulieri decus: auctoritas viri ad exemplum est auctoritatis

Dei conformata: temperata patria potestas convenienter dignitati uxoris prolesque: denique liberorum tuitioni, commodis, institutioni optime consulitur. — In genere rerum politico et civili, leges spectant commune bonum, neque voluntate iudicioque fallaci multitudinis, sed veritate iustitiaeque diriguntur: auctoritas principum sanctitudinem quamdam induit humana maiorem, contineturque ne declinet a iustitia, neu modum in imperando transiliat: obedientia civium habet honestatem dignitatemque comitem, quia non est hominis ad hominem servitus, sed obtemperatio voluntati Dei, regnum per homines exercentis. Quo cognito ac persuaso, omnino ad iustitiam pertinere illa intelliguntur, vereri maiestatem principum, subesse constanter et fideliter potestati publicae, nihil seditiose facere, sanctam servare disciplinam civitatis. — Similiter ponitur in officiis caritas mutua, benignitas, liberalitas: non distrahitur in contrarias partes, pugnantibus inter se praeceptis, civis idem et christianus: denique amplissima bona, quibus mortalem quoque hominum vitam christiana religio sua sponte explet, communitati societatique civili omnia quaeruntur: ita ut illud appareat verissime dictum, „pendet a religione, qua Deus colitur, rei „publicae status: multaque inter hunc et illam „cognatio et familiaritas intercedit“. — Eorum vim bonorum mirabiliter, uti solet, persecutus est Augustinus pluribus locis, maxime vero ubi Ecclesiam catholicam appellat iis verbis: „Tu pueriliter „pueros, fortiter iuvenes, quiete senes, prout cuius- „que non corporis tantum, sed et animi aetas est, „exerces ac doces. Tu feminas viris suis non ad „explendam libidinem, sed ad propagandam prolem, „et ad rei familiaris societatem, casta et fideli obedientia subiicis. Tu viros coniugibus, non ad illud „dendum imbecilliores sexum, sed sinceri amoris „legibus praeficis. Tu parentibus filios libera quadam „servitute subiungis, parentes filiis pia dominatione „praeponis Tu cives civibus, tu gentes „gentibus, et prorsus homines primorum parentum „recordatione, non societate tantum, sed quadam „etiam fraternitate coniungis. Doces reges pro-

¹ Sacr. Imp. ad Cyrillum Alexand. et Episcopos metrop. — Cfr. Labbeum Collect. Conc. T. III.

spicere populis, mones populos se subdere regibus. „Quibus honor debeatur, quibus affectus, quibus „reverentia, quibus timor, quibus consolatio, quibus „admonitio, quibus cohortatio, quibus disciplina, „quibus obiurgatio, quibus supplicium, sedulo do- „ces; ostendens quemadmodum et non omnibus omnia, „et omnibus caritas, et nulli debeatur iniuria“¹. — Idemque alio loco male sapientes reprehendens politicos philosophos: „Qui doctrinam Christi ad- „versam dicunt esse reipublicae, dent exercitum „talem, quales doctrina Christi esse milites iussit, „dent tales provinciales, tales maritos, tales coniu- „ges, tales parentes, tales filios, tales dominos, tales servos, tales reges, tales iudices, tales de- „nique debitorum ipsius fisci redditores et exactores, „quales esse praecipit doctrina christiana, et au- „deant eam dicere adversam esse reipublicae, immo „vero non dubitent eam confiteri magnam, si ob- „temperetur, salutem esse reipublicae“².

Fuit aliquando tempus, cum evangelica philo- sophia gubernaret civitates: quo tempore christianae sapientiae vis illa et divina virtus in leges, in- stituta, mores populorum, in omnes reipublicae ordines rationesque penetraverat: cum religio per Iesum Christum instituta in eo, quo aequum erat, dignitatis gradu firmiter collocata, gratia princi- pum legitimaque magistratum tutela ubique flo- reret: cum sacerdotium atque imperium concordia et amica officiorum vicissitudo auspiciato coniun- geret. Eoque modo composita civitas fructus tulit omni opinione maiores, quorum viget memoria et vigebit innumerabilibus rerum gestarum consignata monumentis, quae nulla adversariorum arte corrumpi aut obscurari possunt. — Quod Europa christiana barbaras gentes edomuit, easque a feritate ad man- suetudinem, a superstitione ad veritatem traduxit: quod Maomethanorum incursiones victrix propul- savit: quod civilis cultus principatum retinuit, et ad omne decus humanitatis ducem se magistram- que praebere ceteris consuevit: quod germanam libertatem eamque multiplicem gratificata populis est: quod complura ad miseriarum solatium sa- pientissime instiuit, sine controversia magnam debet

gratiam religioni, quam ad tantas res suscipiendas habuit auspicem, ad perficiendas adiutricem. — Mansissent profecto eadem bona, si utriusque po- testatis concordia mansisset: maioraque expectari iure poterant, si auctoritati, si magisterio, si con- siliis Ecclesiae maiore esset cum fide perseveran- tiaque obtemperatum. Illud enim perpetuae legis instar habendum est, quod Ivo Carnutensis ad Pa- schalem II Pontificem maximum perscripsit, „cum „regnum et sacerdotium inter se conveniunt, bene „regitur mundus, floret et fructificat Ecclesia. Cum „vero inter se discordant, non tantum parvae res non crescunt, sed etiam magnae res miserabiliter „dilabuntur“¹.

Sed perniciosa illa ac deploranda rerum no- varum studia, quae saeculo XVI excitata sunt, cum primum religionem christianam miscuissent, mox naturali quodam itinere ad philosophiam, a philosophia ad omnes civilis communitatis ordines pervenerunt. Ex hoc velut fonte repetenda illa recentiora effrenatae libertatis capita, nimirum in maximis perturbationibus superiore saeculo excogitata in medioque proposita, ac perinde principia et funda- menta *novi iuris*, quod et fuit antea ignotum, et a iure non solum christiano, sed etiam naturali plus una ex parte discrepat. — Eorum principiorum illud est maximum, omnes homines, quemadmodum genere naturaque similes intelliguntur, ita reapse esse in actione vitae inter se pares: unumquemque ita esse sui iuris, ut nullo modo sit alterius auctori- tati obnoxius: cogitare de re qualibet quae velit, agere quod lubeat, libere posse: imperandi aliis ius esse in nemine. His informata disciplinis so- cietate, principatus non est nisi populi voluntas, qui, ut in sui ipsius unice est potestate, ita sibi- metipsi solus imperat: deligit autem, quibus se committat, ita tamen ut imperii non tam ius, quam munus in eos transferat, idque suo nomine exercen- dum. In silentio iacet dominatio divina, non secus ac vel Deus aut nullus esset, aut humani generis societatem nihil curaret; vel homines sive singulis sive sociati nihil Deo deberent, vel principatus cogitari posset ullus, cuius non in Deo ipso causa et vis et auctoritas tota resideat. Quo modo, ut perspi-

¹ De moribus Eccl. cath., cap. XXX, n. 63.

² Epist. CXXXVIII (al. 5) ad Marcellinum, cap. II. n. 15.

¹ Ep. CXXXVIII.

citur, est respublica nihil aliud nisi magistra et gubernatrix sui multitudo: cumque populus omnium iurium omnique potestatis fontem in se ipse continere dicatur, consequens erit, ut nulla ratione officii obligatam Deo se civitas putet; ut religionem publice profiteatur nullam; nec debeat ex pluribus quae vera sola sit, quaerere, nec unam quamdam ceteris antepone, nec uni maxime favere, sed singulis generibus aequabilitatem iuris tribuere ad eum finem, dum disciplina reipublicae ne quid ab illis detrimenti capiat. Consentaneum erit, iudicio singulorum permittere omnem de religione quaestionem; licere cuique aut sequi quam ipse malit, aut omnino nullam, si nullam probet. Hinc profecto illa nascuntur: exlex uniuscuiusque conscientiae iudicium; liberrimae de Deo colendo, de non colendo, sententiae; infinita tum cogitandi, tum cogitata publicandi licentia.

His autem positis, quae maxime probantur hoc tempore, fundamentis reipublicae, facile apparet, quem in locum quamque iniquum compellatur Ecclesia. — Nam ubi cum eiusmodi doctrinis actio rerum consentiat, nomini catholico par cum societatibus ab eo alienis vel etiam inferior locus in civitate tribuitur: legum ecclesiasticarum nulla habetur ratio: Ecclesia, quae iussu mandatoque Iesu Christi docere omnes gentes debet, publicam populi institutionem iubetur nihil attingere. — De ipsis rebus, quae sunt mixti iuris, per se statuunt gubernatores rei civilis arbitrato suo, in eoque genere sanctissimas Ecclesiae leges superbe contemnunt. Quare ad iurisdictionem suam trahunt matrimonia christianorum, decernendo etiam de maritali vinculo, de unitate, de stabilitate coniugii: movent possessiones clericorum, quod res suas Ecclesiam tenere posse negant. Ad summam, sic agunt cum Ecclesia, ut societatis perfectae genere et iuribus opinione detractis, plane similem habeant ceterarum communitatum, quas respublica continet: ob eamque rem si quid illa iuris, si quid possidet facultatis ad agendum legitimae, possidere dicitur concessu beneficioque principum civitatis. — Si qua vero in republica suum Ecclesia ius, ipsi civilibus legibus probantibus, teneat, publiceque

inter utramque potestatem pactio aliqua facta sit, principio clamant, dissociari Ecclesiae rationes a reipublicae rationibus oportere; idque eo consilio, ut facere contra ipsepositam fidem impune liceat, omniumque rerum habere, remotis impedimentis, arbitrium. — Id vero cum patienter ferre Ecclesia non possit, neque enim potest officia deserere sanctissima et maxima, omninoque postulet, ut obligata sibi fides integre religioseque solvatur, saepe sacram iter ac civilem potestatem dimicationes nascuntur, quarum ille ferme est exitus, alteram, ut quae minus est opibus humanis valida, alteri ut validiori succumbere.

Ita Ecclesiam, in hoc rerum publicarum statu, qui nunc a plerisque adamatur, mos et voluntas est, aut prorsus de medio pellere, aut vincit adstrictamque imperio tenere. Quae publice aguntur, eo consilio magnam partem aguntur. Leges, administratio civitatum, expers religionis adolescentium institutio, spoliatio excidiumque ordinum religiosorum, eversio principatus civilis Pontificum romanorum, huc spectant omnia, incidere nervos institutorum christianorum, Ecclesiaeque catholicae et libertatem in angustum deducere, et iura comminere.

Eiusmodi de regenda civitate sententias ipsa naturalis ratio convincit, a veritate dissidere plurimum. — Quicquid enim potestatis usquam est, a Deo tamquam maximo augustissimoque fonte proficisci, ipsa natura testatur. Imperium autem populare, quod, nullo ad Deum respectu, in multitudine inesse naturam dicitur, si praeclare ad suppeditandum valet blandimenta et flammam multarum cupiditatum, nulla quidem nititur ratione probabili, neque satis habere virium potest ad securitatem publicam quietamque ordinis constantiam. Revera his doctrinis res inclinaverit usque eo, ut haec a pluribus tamquam lex in civili prudentia sanciantur, seditiones posse iure conflare. Valet enim opinio, nihilo principes pluris esse, quam delectos quosdam, qui voluntatem popularem exequantur: ex quo fit, quod necesse est, ut omnia sint pariter cum populi arbitrio mutabilia, et timor aliquis turbarum semper impendat.

(Schluß folgt.)

2.

Verordnung des Ministers für Cultus und Unterricht und des Finanzministers vom 8. December 1885,

womit der Betrag der nach dem Gesetze vom 19. April 1885 (R. G. Bl. Nr. 47) in den Einbekenntnissen der Seelsorger zu passirenden Kanzleiauslagen für die Matrikenführung festgesetzt wird.

In theilweiser Ergänzung des §. 3, II, lit. b, der Durchführungsverordnung vom 2. Juli 1885 (R. G. Bl. Nr. 99) zu dem Gesetze vom 19. April 1885 (R. G. Bl. Nr. 47), betreffend die provisorische Aufbesserung der Dotation der katholischen Seelsorgegeistlichkeit, wird Folgendes festgesetzt:

Als Kanzlei-Auslagen für die Matrikenführung, dort, wo dieselben nicht aus dem Kirchenvermögen bestritten werden, sind in den Einbekenntnissen über das Localein-

kommen der Seelsorgegeistlichkeit im Sinne des §. 3, Punkt 2, b des Gesetzes vom 19. April 1885 (R. G. Bl. Nr. 47) nach der Anzahl der Parochianen, und zwar bis zu 1000 Seelen für je 100 Seelen 50 kr. ö. W., bei mehr als 1000 Seelen für die ersten 1000 Seelen 5 Gulden ö. W., für je 500 Seelen über diese Anzahl 1 fl. 50 kr., jedoch nur bis zum Höchstbetrage von 100 fl. ö. W. einzustellen, wobei eine Theilzahl unter 100, beziehungsweise 500 Seelen, nicht in Anschlag zu bringen ist.

3.

Concurs - Verlautbarung.

Die dem Patronate des Allerhöchsten Landesfürsten unterstehende Pfarre Léskovec, im Decanate Gurkfeld, ist durch Todfall in Erledigung gekommen.

Die Religionsfondspfarre St. Gregor bei Ortenegg, im Decanate Reifnitz, ist durch Beförderung erledigt.

Die Gesuche um diese zwei Pfarren sind an die hohe k. k. Landesregierung für Krain zu Laibach zu stilisiren.

Die Pfarre Verh, im Decanate Möttling, ist durch Todfall erledigt.

Die Gesuche um diese Pfarre sind an das hochwürdige Collegial-Capitel zu Rudolfswerth zu richten.

Präklusiver Competenztermin für alle diese Pfarren ist 13. Februar.

4.

Chronik der Diöcese.

Herr Lorenz Gerjol, Pfarrer zu St. Gregor, wurde die Pfarre Lašiče verliehen.

Statt des Herrn Peter Ogrin wurde Herr Franz Hoenigmann, Vicariatscooperator in Černi Verh, als Pfarradministrator in Osilnica angestellt.

Herr Albin Plovski, Pfarrcooperator in Vipava, wurde als Vicariatscooperator nach Černi Verh, und Herr Johann Šašelj, Pfarrcooperator zu St. Peter bei Weinhof, als solcher nach Adlešiče übersezt.

Gestorben sind die hochwürdigen Herren: Eduard Polak, Ehrendomherr und Pfarrdechant in Leskovec, am 4. December; Simon Vajvoda, pens. Pfarrer in Dobrava, am 16. December, und Raymond Kalan, Pfarradministrator in Verh, am 30. Dezember 1885. Dieselben werden dem Gebete des hochw. Diöcesan-Clerus empfohlen.

Vom fürstbischöflichen Ordinariate Laibach am 2. Jänner 1886.